

Viite
HE 72/2025 vp

Eduskunnan
perustuslakivaliokunta

Yhteyshenkilöt
Michaela Slotte
Anni Savolainen

PeV@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta.

Tausta

Maakunnan hallitus on osallistunut asian valmisteluun jo aiemmin ja antanut siitä kaksi lausuntoa, ensimmäisen (ÅLR 2025/771) 9.4.2025 ja toisen (ÅLR 2025/7350) 18.11.2025. Ne koskivat esitysluonnosta. Näissä lausunnoissa todettiin, että ehdotus on yksilön kannalta myönteinen, koska se lisää valinnanvapautta antamalla mahdollisuuden asevelvollisuuden suorittamiseen niille, jotka sitä haluavat ja niille, jotka suunnittelevat sellaista ammattiuraa, jonka edellytyksenä on suoritettu asevelvollisuus. Lisäksi maakunnan hallitus totesi, että ilman ehdotettua muutosta ahvenanmaalaiset miehet eivät enää voisi suorittaa asevelvollisuutta vapaaehtoisesti, koska nykyinen tilanne ei voi jatkua siinä paljastuneiden lainopillisten puutteiden takia. Lisäksi maakunnan hallitus totesi, että ehdotuksella ei ole vaikutusta Ahvenanmaan demilitarisointiin ja neutralisointiin eikä itsehallintolain 12 §:n mukaiseen vapautukseen asevelvollisuudesta.

Maakunnan hallituksen lausunto

Myös aiemmissa lausunnoissaan maakunnan hallitus esitti, että esityksestä pitäisi selvästi käydä ilmi, että tämän lain säännöksillä ei ole mitään vaikutusta itsehallintoa koskeviin säännöksiin, kuten ahvenanmaalaisten perustavanlaatuihin oikeuteen olla vapautettuja asevelvollisuudesta, vaan että ne vain selventävät niiden oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka suorittavat asevelvollisuuden vapaaehtoisesti. Lisäksi maakunnan hallitus esitti, että perusteluista tulisi käydä selkeämmin ilmi, että valtakunnan lailla ei voi poiketa itsehallintolaista muutoin kuin itsehallintolain 69 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kappaleessa 6 Lausuntopalaute Puolustusministeriö toteaa maakunnan hallituksen näkökannat, mutta ei pidä tarpeellisenä asian selventämistä entisestään, koska itsehallintolain 12 §:n mukainen vapautus koskee asevelvollisuuden suorittamista eikä ole varsinainen vapautus asevelvollisuudesta, ja että asiaa on käsitelty perusteellisesti esityksen aiemmissa kohdissa. Lisäksi Puolustusministeriö toteaa, että myöskään selventävä lisäys siitä, että valtakunnan lailla ei saa poiketa itsehallintolaista muutoin kuin itsehallintolain 69 §:ssä säädettyllä tavalla, ei ole tarpeen, koska esityksessä ei käsitellä Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamista. Maakunnan hallitus toteaa, että esityksen muotoilusta riippumatta on selvää, että esityksessä ei voi olla säännöksiä, jotka poikkeaisivat itsehallintolain 12 §:n mukaisesta asevelvollisuutta koskevasta vapautuksesta.

Lisäksi maakunnan hallitus voi todeta, että muutokset, joita on tehty esitykseen maakunnan hallituksen lausuttua siitä, eivät ole ristiriidassa itsehallintolain säännösten eivätkä ahvenanmaalaisten asevelvollisuudesta vapauttamista koskevan perustavanlaatuisen oikeuden kanssa.

Lopuksi maakunnan hallitus toteaa, että sillä ei ole muuta lausuttavaa sen lisäksi, mitä aiemmissa lausunnoissa on todettu.

Ministeri

Ingrid Zetterman

Oikeudellinen
asiantuntija

Anni Savolainen